

FASTIGHETS- OCH GATUKONTORET

Sommargator i Malmö

- konceptbeskrivning

FOTO

Sid 4, 5 och 11: Åsa Svensson

Sid 4 och 8: Stena Fastigheter

Sid 4: Elin Einarsson

ILLUSTRATION

Sid 1: Elin Einarsson

Inledning

Konceptet sommargata har genomförts i Malmö under två somrar. Nu är det dags att sammanfatta de erfarenheter staden samlat på sig för att peka ut riktningen för det fortsatta arbetet med sommargator. I detta dokument samlas svaren på tre viktiga frågor:

1. Varför sommargata?
2. Var sommargata?
3. Hur sommargata?

Varför sommargata?

Bakgrund och syfte

Konceptet sommargata har i år genomförts på Friisgatan för andra året i rad. Sommaren 2018 har även Ängelholmsgatan och till viss del Claesgatan testats som sommargator. I detta dokument används ordet sommargata istället för sommargå-gata för att möjliggöra olika trafikregleringsformer i det fortsatta arbetet.

När dokumentet *"Utvärdering av åtgärder på Friisgatan"* togs upp i TN i december 2017 beslutade nämnden att Friisgatan ska fortsätta vara sommargata under perioden 2018-2020. Fastighets- och gatukontoret fick också i uppdrag att utreda hur konceptet sommargata kan breddas och tillämpas på nya platser i staden.

Syftet med detta dokument är att genom samordning av arbetet med Malmös sommargator skapa tydlighet i hur projektet styrs, utformas och genomförs. Dokumentet ska också visa på hur sommargatorna möter de politiska målen.

Mål

Sommargatorna möjliggör ett nytt sätt att tänka kring hur Malmös gaturum kan användas för att bättre möta stadens uppställda mål.

Arbetet med sommargator svarar på ett naturligt sätt mot stadens mål. Tydligast koppling finns till målområde 1, 6, 7 och 8.

MÅLOMRÅDE 1: EN UNG MODERN OCH GLOBAL STAD

Sommargatorna kopplar tydligt an till målområde 1, speciellt gällande frågor om delaktighet och dialog. Att utveckla stadsmiljöer med hjälp av tillfälliga lösningar skapar unika möjligheter för delaktighet i projektets utveckling.

MÅLOMRÅDE 6: EN TRYGG STAD

Under målområde 6 har fastighets- och gatukontoret åtagit sig att skapa förutsättningar för trafiksäkerhet, trygghet i trafikmiljön och ett lugnare trafiktempo. På stadens sommargator kan vi testa nya sätt att göra detta på.

MÅLOMRÅDE 7: EN AKTIV OCH KREATIV STAD

Sommargator är ett sätt att realisera satsningen på mötesplatser som i nämndsmålet under målområde 7 formuleras: "Tekniska nämnden ska erbjuda malmöborna ett varierat utbud av mötesplatser för fritid, rekreation och evenemang". Sommargator kan ses som en ny typ av mötesplats i gatumiljöer där behovet av ytor för rekreation, evenemang m.m. under sommartid är stort.

MÅLOMRÅDE 8: EN EKOLOGISKT HÅLLBAR STAD

Under målområde 8 är ett av nämndsmålen: "Tekniska nämnden ska erbjuda attraktiva stadsmiljöer och trafiksystem med låg miljöpåverkan". Malmös sommargator är ett nytt sätt att, med utvecklingsfokus och nyfikenhet, skapa attraktiva stadsmiljöer där gång och cykel prioriteras.

Var sommargata?

På en sommargata ska alltid fotgängare och folkliv ha högsta prioritet. I gaturummet finns många funktioner som ska fungera tillsammans och därför behövs tydlighet vid valet av plats för en sommargata. Här beskrivs de kriterier staden ska utgå från när en gata föreslås bli sommargata.

På initiativ av gatans fastighetsägare, verksamheter eller boende

---

Initiativet till en sommargata ska helst komma från verksamheter, fastighetsägare eller boende längs en specifik gatusträcka. När förslag inkommit utvärderar fastighets- och gatukontoret om platsen är lämplig som en sommargata utifrån övriga kriterier.

Fotgängare

För att skapa folkliv på en sommargata behöver det finnas underlag för tillräckligt många gående på platsen. Andelen gående måste förväntas bli stor i förhållande till andelen fordon.

I vissa fall kan potentialen på en viss gata bedömas vara så stor att man, trots låga andelar gående initialt, kan förändra användningen av gaturummet genom att satsa på en sommargata. Man behöver då ta med i beräkningen att det kan krävas stora insatser för att befolka en ursprungligen folktom plats.

Kollektivtrafik

Sommargator ska inte etableras på sträckor som trafikeras av kollektivtrafik.

Räddningstjänsten

Vid varje förslag på en ny sommargata ska de föreslagna åtgärderna stämmas av med Räddningstjänst Syd. Hänsyn behöver tas till exempelvis framkomlighet och uppställning av höjdfordon.

Huvudcykelstråk

En sommargata kan etableras på ett huvudcykelstråk, men hänsyn måste då tas till cyklisternas framkomlighet. Om gatan regleras som gågata får cyklister passera igenom, men hastigheten ska anpassas efter de gående.

Genomfartstrafik motorfordon

På en sommargata ska fotgängare och folkliv prioriteras. En sträcka där en betydande mängd motorfordon i genomfartstrafik inte kan undvikas är därför inte lämplig som en sommargata.

Parkering

För att en sommargata ska fungera bör inga parkeringar tillåtas på sträckan. En bedömning av påverkan ska göras vid varje förslag till ny sommargata där ett betydande antal parkeringar tillfälligt plockas bort.

Leverans- och angöringsbehov

Sommargator bör inte etableras där det finns verksamheter som har stora leverans- och angöringsbehov, som inte kan styras om till specifika tider.

Markupplåtelser

Intresse ska finnas från fastighetsägare, verksamheter, boende eller andra malmöbor att befolka en ny sommargata och fylla den med innehåll. På en sommargata skapas plats och möjligheter att upplåta mark för såväl uteserveringar, varuexponeering och marknader, som för boendeaktiviteter och föreningsliv.

Hur sommargata?

Tillfällig trafikregleringar och gestaltningsgrepp skapar möjligheter att testa nytt och ger plats för kreativitet och utveckling. Detta ställer också krav på god struktur i arbetet för att samarbetet med verksamheter boende med flera ska fungera och tidplaner hållas. Här beskrivs stadens arbetsprocess och ställningstaganden.

Trafik: reglering och utformning

Såväl trafikregleringen som utformningen av en sommargata måste anpassas utifrån varje enskild plats. Målet är att antalet farliga bilrörelser, konflikter mellan fordon och gångtrafik samt antalet motorfordon utmed gatan ska minimeras. Utformning och reglering måste samspela och anpassas till varandra för att man ska kunna nå god efterlevnad av trafikregler och sommargator ska vara trygga platser att vistas på. Reglering utan en överensstämmande utformning tenderar att få en låg efterlevnad och vara konfliktsskapande.

Utformningen av en sommargata bör ta hänsyn till behovet av leveranser på gatan och erbjuda yta för uppställning vid lastning och lossning. Om leveransbehovet utmed en gatusträcka är stort bör leveranserna om möjligt styras till att ske under särskilda tider för att sommargatan ska fungera bra.

Eftersom sommargator ska prioritera gångtrafik och folkliv bör de regleras som gågata eller gångfartsområde. Denna grundreglering möjliggör utöver gångfart också möblering, uteserveringar m.m. Den huvudsakliga skillnaden mellan de olika regleringarna är att gågata förbjuder genomfartstrafik, medan det för ett gångfartsområde är tillåtet. För gångfartsområden finns även specifika utformningskrav. Reglering på sommargator ska alltid anpassas efter den specifika platsens förutsättningar och de behov som finns just där.

Utöver grundregleringen kan även kompletterande regleringar behövas. Det kan till exempel handla om att tillåta motorfordon i endast en riktning eller att införa stannaförbud på någon sträcka.

Tillgänglighet

En sommargata är till för alla. Det är därför viktigt att sommargatorna utformas så att de är tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. En översyn av bland annat ledstråk, kantstenssänkningar och av att det finns tillräckligt med utrymme för människor som använder rullstol ska göras. Även anpassningar av de möbler som används på gatan kan behövas.

Utformningen av uteserveringarna på en sommargata ska följa "Riktlinjer för uteserveringar i Malmö" för att en god tillgänglighet ska säkerställas.

Gestaltning

En sommargatas gestaltning ska vara tydlig; det ska vara enkelt att åtskilja dess tillfälliga karaktär från andra gator. Det är också viktigt att utformningen speglar att hastigheten på gatan ska vara gångfart. En rak gata med fri sikt och utan möblering eller vegetation inbjuder till höga hastigheter, medan en väl genomtänkt gestaltning med sittplatser och grönska hjälper till att signalera fotgängarnas prioritet.

Att utforma gatans entréer är särskilt viktigt, eftersom det direkt signalerar att platsen särskiljer sig från en traditionell gatumiljö.

Sommargatornas grundläggande gestaltning, som återkommer år efter år, beskrivs under rubrikerna nedan. Till denna grund läggs "Årets special", som gör att sommargatorna kan överraska sina besökare med nya, kul inslag varje år.

MÖBLERING

Sommargatornas grundläggande möblering ska vara robust och hållfast så att den ska kunna användas under ett flertal år. Enkla picknickbord har fungerat utmärkt på Friisgatan och kan framöver återkomma på fler sommargator.

Informativa entréskyltar är en viktig del av gatans möblering. Som en del i att förtydliga konceptet sommargata för malmöbor och besökare ska de ha likadan skyltning.

Cykelparkering behövs ofta på en sommargata. Den ska fungera som en del av gatans möblering.

VEGETATION

Sommargatorna ska upplevas som gröna oaser. Hur man väljer att arbeta med grönskan behöver anpassas efter platsens förutsättningar. Runda corténkärn, som kan planteras med såväl småträd som med annan växtlighet, är återkommande inslag på Malmös sommargator. Träd i urnor är ett strukturbildande inslag, liksom planteringar i andra typer av kärn. Även klättrväxter på spaljéer är ett sätt att enkelt skapa rumslighet med hjälp av grönska.

Sommarblommor är också ett återkommande inslag på Malmös sommargator. Valet av växter utgår från temat för årets blomsterprogram.

FÄRGER OCH MATERIAL

Färgsättning och material på en sommargata ska signalera att platsen är en lugn, grön oas. Återkommande grundmaterial är cortén och furuträ. Orange används som accentfärg och för att signalera cykelparkering.

Varje år kompletteras sommargatorna med ytterligare en eller flera färger. Dessa kan med fördel stämma överens med årets tema för blomsterprogrammet.

KONST

Sommargatornas tillfälliga karaktär kan fungera bra tillsammans med spännande konst.

BELYSNING

På en sommargata ska det finnas en god och trygghetsskapande belysning. Utöver den ordinarie gatubelysningen kan någon extra rumsbildande belysning behöva tillföras platsen. Eftersom sommargatorna bara är igång under årets ljusa månader ska dock inte en allt för stor del av budgeten läggas på ljussättningen av platsen.

Kommunikation

SYFTE OCH MÅL

- Malmöbor ska känna till sommargatorna och vilja ta sig dit.
- Verksamheter och boende kring en specifik gata ska känna till varför den är en sommargata och uppleva att projektet ger dem mervärde.
- Andra kommuner/intressenter ska känna till projektet och vilja veta mer.
- Möjligheten att komma med förslag på nya sommargator ska kommuniceras.

KANALER

- **Hemsidan:** Information på malmo.se/sommargator
- **Film:** En film tas fram om sommargator i Malmö med Friisgatan som exempel. Denna film kan exempelvis användas på hemsidan och vid externa presentationer.
- **Social media:** Dialog, information samt marknadsföring om sommargatorna görs i Malmö stads sociala medier.
- **Kalendarier:** Sommargator finns med som en sommaraktivitet i Malmö.
- **Skyltar:** Infoskyltar sätts ut när en sommargata etableras, där det är tydligt att avsändaren är Malmö stad.

- **Lokal media och fackpress:** Ett pressmeddelande skickas ut i samband med invigning.

- **Infobrev:** Infobrev skickas ut till verksamheter och boende på sommargator.

ÅRLIGA AKTIVITETER

November-december:

- Ta fram kommunikationsplan för kommande års sommargator
- Ta fram informationsmaterial och uppdatera hemsidan

Januari-mars:

- Möten med verksamheterna på sommargatorna. Vad har de för förväntningar? Hur kan vi jobba tillsammans?
- Skicka ut infobrev till boende på gatorna.
- Den FAQ som tagits fram uppdateras av arbetsgruppen.

April:

- Invigning tillsammans med berörda verksamheter på minst en av gatorna
- Pressmeddelande
- Marknadsföring i sociala medier

Maj-oktober:

- Eventuellt ytterligare något arrangemang

Dialog

Kontinuerlig dialog med berörda verksamheter, fastighetsägare och boende är en viktig del av sommargatukonceptet. Under våren hålls möten där utformning, trafik m.m. diskuteras med berörda. Möjlighet ska finnas att engagera sig i projektet och ta plats i gaturummet. Dialogarbetet ska uppmuntra sådana initiativ, och dialogansvariga i arbetsgruppen ska ha en nära kontakt med initiativtagare för att möjliggöra genomförandet av idéer som kan befolka sommargatan.

Markupplåtelser

När en sommargata beslutats i nämnden informeras berörda verksamheter på gatan om möjligheter gällande markupplåtelser. Malmö stads vanliga taxor för markupplåtelser gäller även på en sommargata. Polistillstånd krävs även för dessa upplåtelser.

Drift och underhåll

En sommargata kräver extra drift och underhållsinsatser för att den ska vara ren, snygg och inbjudande hela säsongen. All möblering av gatan ska klotterskyddas i samband med etableringen, och extra papperskorgar kan behöva sättas ut. Det kan även bli aktuellt med extra städning. Detta stäms av med ansvarig person på fastighets- och gatukontoret innan etablering.

Etablering och avetablering

När sommargator etableras i början av april bör gatusträckan stängas av helt om det bedöms som nödvändigt för att skapa en god arbetsmiljö vid etableringen av såväl den allmänna möbleringen som av eventuella uteserveringar. För att få en fungerande sommargata direkt efter att etableringen är klar, är det mycket viktigt att eventuella uteserveringar på gatan etableras samtidigt som övrig möblering och skyltning.

Under vinternhalvåret (november-mars) återgår sommargatorna till sin vanliga utformning och trafikreglering. Träd i urnor kan dock med fördel behållas på platsen, men bör då placeras i grupper på platser där de inte stör trafiken.

Om projektet blir större och omfattar fler gator kan speciella lagringsplatser för vinterförvaring av möbler m.m. behöva hyras. I nuläget vinterförvaras möbler och annan utrustning på Almåsa och på Bjurögatan.

Övervakning av trafikregler

Under våren informerar ansvarig för trafikreglering på fastighets- och gatukontoret polisen och Parkeringsövervakning i Malmö AB om årets sommargator. Detta görs i samband med återkommande policymöten, för att de ska vara förberedda på förändringarna och på att åtgärder kan komma att behövas.

Budget

En budget för sommargator avsätts varje år i fastighets- och gatukontorets driftsbudget. Beslut om utökning av budgeten på grund av nya sommargator tas i förvaltningens ledningsgrupp.

Politiska beslut

Tafiknämnden tar årligen beslut om nya eller förnyade sommargator. Oftast föreslås först ett testår som sedan utvärderas. Om resultatet är positivt tas beslut för en tre-årsperiod för att möjliggöra för gatans verksamheter att investera i uteserveringar m.m..

FASTIGHETS- OCH GATUKONTORET
205 80 Malmö, Telefon 040-34 10 00
www.malmo.se